

EFTIRLITIÐ MÁ BETRAST

Hóast atfinningarnar móti kanningunum hjá Kappingareftirlitinum mangan eru harðar, so halda fleiri partar av vinnuni, at stovnurin er ein neyðugur partur av vinnunum. Og bæði vinnan og Kappingareftirlitið sjálvt eru samd um, at tørvur er á eini hægri játtan til stovnin

DANJAL AV RANA

– Kappingareftirlitið hevur verið ein fastur partur av mínum gerandisdegi síðani eg byrjaði í 2007, og satt at siga, so ivist eg ikki í, at ein orsök til, at prísurin er tann hann er, er at Kappingareftirlitið alla tíðina leggur trýst á okkum. Soleiðis sæð eru vit glað fyri Kappingareftirlitið, sigur Hendrik Egholm, stjóri á Magn.

– Vit hava eina serstøðu sum duopol, og tí er tað í finasta lagi, at vit alla tíðina verða eftirhugd, vigað og kannað, og at vit hava eitt alment kappingareftirlit at røkja ta uppgávuna. Men tað harmar okkum, tá Kappingareftirlitið brúkar eina so fakliga illa grundaða kanning sum hesa seinastu til at seta okkum í ringt ljós

– og tað av órøttum, tí tølini í kanningini eru skeiv, og tískil eru niðurstøðurnar í kanningini sjálvsagt eisini skeivar, sigur hann.

Hendrik Egholmefirlýsir tí eini hægri játtan til Kappingareftirlitið.

– Kanningin ber brá av, at Kappingareftirlitið hevur alt ov lítila orku og tískil ikki fær útvega sær neyðugu førleikarnar at fremja stórar og kompliseraðar kanningar sum hesa um prísirnir á brennievni. Tað er sera óheppið, og politiski myndugleikin átti at raðfest stovnin hægri, so dygdin kann garanterast. Tí vit skulu sjálvsagt hava eitt kappingareftirlit. Tað er best fyri allar partar, men minstakrivið má vera, at tilfarið, tað letur úr hondum, er eftirfarandi, sigur Hendrik Egholm.

Kappingareftirlitið

Terje Sigurðsson, deildarleiðari á Kappingareftirlitinum, kundi eisini ynskt sær eitt størri og sterkari Kappingareftirlit. Trupulleikin er tó tann, at kappingarmyndugleikin ikki hevur nøktandi játtan á figgjarlógini til sitt virksemi frá byrjan av.

– Myndugleikin fær 1,8 mió. kr. á figgjarlógini og hevur 2,5 ársverk. Hetta skal røkka til eftirlitið við øllum marknaðum í Føroyum. Tað sigur seg sjálvt at við verandi játtan liggur nógv sum kundi gjørt ein mun og biðar, sigur Terje Sigurðsson.

– Tíverri hava føroyskir politikarar, í mun til politikarar í okkara

grannalondum, ikki sæð virðið í at geva kappingarmyndugleikanum størri játtan. Tað eru nógvir politikarar, sum millum ár og dag hava víst stóran áhuga fyri Kappingarráðnum og -eftirlitinum. Teir hava tó allir sitið í andstøðu. So skjótt teir koma í samgongu, eru føgru lyftini gloymd. Hetta er óheppið, tí tað er ongin ivi um at tørvurin á einum sterkum kappingarmydnugleika er lutfalsliga størri í einum lítlum landi sum Føroyum enn t.d. í einum av okkara grannalondum, sigur hann.

– Vit síggja ferð aftaná ferð, at stórar føroyskar fyrirkur

koma út við úrslitum sum eru munandi hægri enn í okkara grannalondum. Ferð aftaná ferð hava vit í kanninum staðfest at prísstøðið í Føroyum á nógvum marknaðum er væl omanfyri sambærilig lond í Evropa. Tað tykist sum at verða reglan heldur enn undantakið, at almenn og privatar verkætlanir gerast dýrari enn uppruna mett. Hetta er alt tekin um marknaðir, sum ikki virka væl. Tað er undrunarvert, at føroyskir politikarar ikki duga at síggja stóra samfelagsliga tapið, sum liggur goymt her, sigur Terje Sigurðsson.

DANJAL@SOSIALURIN.FO

Kostaði brúkarunum minst 5.000 krónur árliga

Umsitingargjaldið á realkredittlánnum var nærum eitt prosent ov høgt, segði Kappingareftirlitið við bankarnar í 2014

DANJAL AV RANA

Í 2014 gjørdi Kappingareftirlitið eina meting av umsitingargjaldinum á realkredittlánnum í Føroyum. Kappingareftirlitið vísti á, at árin frammanundan høvdu bankarnir við jøvnum millumbilum hækkað umsitingargjaldið, hóast ongar broytingar vóru framdar í Danmark. Kappingareftirlitið vísti á, at hækkingarnar á umsitingargjaldinum vóru bæði tittari og størri í Føroyum.

Samanberingarnar hjá Kappingareftirlitinum vístu, at umsitingargjaldið í Føroyum var meir enn tvífaldað í mun til danskt støði.

Tvær ferðir so høgt gjald

Kappingareftirlitið kemur til ta niðurstøðu, at umsitingargjaldið hjá bankunum átti at ligið millum 0,9 prosent og 1,3 prosent, og ikki 1,9 prosent, sum tað var tá. Eftirlitið metir, at høgja umsitingargjaldið hevur kostað brúkarunum millum 5.000 og 12.000 krónur árliga. Fyri samfelið sum heild er talan um ein kostnað upp á millum 10 og 22 milliónir krónur árliga.

– Tað tykist ikki vera nøkur eyðsædd orsök til, at umsitingargjaldið hjá føroyska brúkarunum skal vera tvær til tríggjar ferðir hægri enn hjá danska brúkarunum, skrivar Kappingareftirlitið.

Realkredittlánini komu fyrstu ferð á føroyska marknaðin í 2005,

tá Eik Banki bjóðaði tey í samstarv við BRFKreditt. Í 2009 fylgdi BankNordik eftir og í 2013 Norðoya Sparikassi.

Fyrstu árin vóru føroyingar afturhaldandi við at taka realkredittlán, men í 2009 kom gongd í. Í 2012 var longu ein fjórðingur av allari bústaðarfigging í Føroyum figgjað við realkredittlánnum.

Longu frá byrjan var umsitingargjaldið í Føroyum tvær ferðir so høgt sum í Danmark, men høgu og títtu hækkingarnar hjá bankunum gjørdur, at í 2012 var umsitingargjaldið tríggjar ferðir so høgt.

Orsøkin er vantandi kapping
Kappingareftirlitið sigur í nið-

urstøðu síni, at tað er væl hugsandi, at einasta orsøkin til, at realkredittlánini eru so nógv dýrari í Føroyum enn í Danmark, er vantandi kapping millum føroysku peningastovnarnar.

Sambært Kappingareftirlitinum, so er tað einki sum bendir á, at føroysku bankarnir taka ein størri váða enn dansku bankarnir gera, ei heldur er nakað sum bendir á, at føroysku peningastovnarnir standa fyri serligum avbjóðingum.

– Kappingareftirlitið er tí komið til ta niðurstøðu, at ongar objektivar orsøkir tykjast vera, ið kunnu grundgeva fyri høgja umsitingargjaldinum í Føroyum. Tað tykist tí, at manglandi kapping er høvuðsorsøkin til høgja prís-

støðið, skrivar Kappingareftirlitið og víðari:

– Kappingareftirlitið er komið til, at ein føroyskur brúkari skal gjalda millum 5.000 og 12.000 krónur eyka orsaka av vantandi kapping. Manglandi kappingin kostar føroyska samfelagnum árliga millum 110 og 22 milliónir krónur í beinleiðis brúkaratapið. Harumframt eru goymdir kostnaðir við tað at brúkarar velja realkredittlán frá. Kostnaðurin av hesum fer at trína fram, tá evropeiska rentustøðið fer at hækka, skrivar Kappingareftirlitið.

DANJAL@SOSIALURIN.FO